

ULOGA SOCIJALNOG PEDAGOGA U USTANOVAMA ZA SMJEŠTAJ STARIJIH OSOBA

THE ROLE OF THE SOCIAL PEDAGOGUE IN INSTITUTIONS FOR ACCOMMODATION OF ELDERLY PERSONS

Meliha Bijedić¹, Adela Čokić¹, Danijela Božić²

¹Univerzitet u Tuzli, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet

²JU Dom za starija lica Kiseljak

SAŽETAK

Ulaskom u dom za starija lica osoba se može osjećati odbačeno od svoje rodbine i prijatelja. Zbog toga im je podrška socijalnog pedagoga veoma značajna na samom ulasku u instituciju, načinu komunikacije, upoznavanju sa pravima i obavezama u instituciji, ali njihovom boljem funkcioniranju. Cilj rada je ispitati ulogu socijalnog pedagoga u odnosu na druge uposlenike u institucijama za smještaj starijih osoba, te ispitati značaj socijalnog pedagoga za funkcionisanje i pomoć u prilagodbi korisnika prilikom ulaska u instituciju za smještaj starijih osoba. U istraživanju je učestvovalo 100 ispitanika. Za potrebe istraživanja korištena su dva mjerna instrumenta: Multidimenzionalna skala percipirane socijalne podrške – MSPSS i HCAHPS Survey. Rezultati istraživanja pokazuju da je socijalni pedagog važna karika podrške starijim osobama, i da posjeduje kompetencije i znanja za rad sa starijim osobama s obzirom na njihovu strukturu ličnosti. Rezultati t-testa (**t=4,778; df=87; p=0,000**) pokazuju da postoji statistički značajna razlika u odnosu na prilagodbu korisnika i profesionalne kompetencije socijalnih pedagoga koji imaju presudnu ulogu u olakšavanju prilagodbe korisnicima doma. Jedna od osnovnih smjernica ovog rada je podizanja nivoa svijesti o ulozi i značaju ovog kadra u oblastima socijalne zaštite, temeljnosti njihovog pristupa i način njihovog predanog rada.

Ključne riječi: socijalni pedagog, socijalna zaštita, kompetencije.

ABSTRACT

Upon entering a home for the elderly, a person may feel rejected by their relatives and friends. That is why the support of the social pedagogue is very important for them when they enter the institution, the way of communication, familiarization with the rights and obligations in the institution, but their better functioning. The aim of the paper is to examine the role of the social pedagogue in relation to other employees in institutions for housing the elderly, and to examine the significance of the social pedagogue for the functioning and assistance in the adaptation of users when entering an institution for the housing of the elderly. 100 respondents participated in the research. For the purposes of the research, two measuring instruments were used: the Multidimensional Scale of Perceived Social Support - MSPSS and the HCAHPS Survey. The results of the research show that the social pedagogue is an important support link for the elderly, and that he has the competencies and knowledge to work with the elderly, considering their personality structure. The results of the t-test (**t=4.778; df=87; p=0.000**) show that there is a statistically significant difference in relation to the adaptation of users and the professional competence of social pedagogues who play a crucial role in facilitating the adaptation of users of the home.

Keywords: social pedagogue, social protection, competences.

UVOD

Osobe starije životne dobi predstavljaju vrlo specifičnu i vulnerabilnu dobnu skupinu čiji se udio progresivno povećava, što bitno utječe na zdravstvenu, ekonomsku, socijalnu, obrazovnu strukturu cjelokupnog društva (Tomek – Roksandić, 2012). Promjene u današnjem društvu, na ekonomskom i socijalnom nivou, odražavaju se i u sistemu socijalne zaštite na način da se mijenja dosadašnja ravnoteža u podjeli odgovornosti oko toga što je odgovornost države, lokalne zajednice, a šta odgovornost, tj. dužnost porodice (Urbanac, 2001). Kod smještaja korisnika u instituciju važno je porodicu upoznati i dodatno im pojasniti njihovu ulogu, tj. da njihova briga i odgovornost ne prestaje, nego da poprima drugačiji oblik. Treba napomenuti da mnoge starije osobe kao razlog dolaska u dom navode poremećene porodične odnose, koji za stariju osobu predstavljaju veliki stresor, kao i samo preseljenje (Štambuk, 1998).

Osobe starije životne dobi, jednako kao i mladi, tuguju i vesele se, plaše se i pokazuju hrabrost i odlučnost u nekim situacijama, strepe, brinu se i imaju potrebu za pripadanjem, poštovanjem i podrškom. Važno je da pedagoški rad s korisnicima bude prožet razgovorima, visokom motivacijom, usmjeravanjem, pomaganjem, strpljenjem i odgovornošću. Važnu ulogu u prilagodbi i životu u novom „domu“ korisnika imaju svi zaposleni, a posebno socijalni pedagog. Zbog toga im je podrška socijalnog pedagoga veoma značajna na samom ulasku u instituciju, načinu komunikacije, upoznavanju sa pravima i obavezama u instituciji, ali njihovom boljem funkcioniranju pridonose i druge kompetencije koje poseduje socijalni pedagog.

Kada govorimo o kompetencijama, sam termin možemo svesti na skup ponašanja, sposobnosti i znanja koja su potrebna za obavljanje radnih zadataka u profesionalnom tj. radnom okruženju pojedinca.

Socijalni pedagozi kao stručni saradnici moraju da posjeduju kompetencije (Kepeš, 2020):

1. osobne i relaksacijske,
2. socijalne i komunikacijske,
3. sistemske kompetencije (saradnja s političkim i nevladinim institucijama),
4. kompetencije vezane uz profesionalnu praksu (teoretska i metodološka znanja, poznavanje etičkog kodeksa, poznavanje kulturalnih specifičnosti te kreativnost u radu).

Prilikom dolaska u dom, pored medicinskog osoblja i socijalni pedagog je osoba s kojom se korisnik susreće. On korisnika upoznaje s institucionalnim načinom života i prati ga tokom života u ustanovi te kada napušta ustanovu. Socijalni pedagog preuzima ulogu posrednika, zagovornika, odnosno usklađuje potrebe i zahtjeve korisnika, porodice i institucije. Svojim profesionalnim djelovanjem socijalni pedagog doprinosi opštoj i specifičnoj dobrobiti korisnika, razvoju njegovih potencijala te potiče

i omogućava pozitivne, osobno i socijalno prihvatljive promjene korisnika, njihovih porodica i zajednice u cjelini. Socijalni pedagog kao vrijednosni okvir svog djelovanja prihvata multidisciplinarno i multiteorijski utemeljen bio-psiho-socijalni pristup čovjeku, međunarodne propise/deklaracije kojima se definišu ljudska prava. Socijalni pedagog nastoji u svom djelovanju stvarati uvjete za unaprjeđenje postojećih zakona, propisa, drugih akata te okolnosti kojima se definira okvir i politika socijalno pedagoškog, ali i opšteg pomagačkog i rehabilitacijskog djelovanja. Vjerujući u napredak te imajući viziju rasta kvalitete života budućih generacija, u svom svakodnevnom djelovanju socijalni pedagog prepoznaje i uvažava duhovne, kulturne, prirodne i materijalne vrijednosti te na to potiče i druge osobe u svom životnom – profesionalnom i privatnom okruženju (Žižak, 2010).

Ulogu socijalnog pedagoga u instituciji možemo analizirati uzimajući u obzir metode koje socijalni pedagog primjenjuje tokom brige za starije osobe. Modeli intervencije obuhvataju individualni rad, grupni rad, rad s obitelji, rad u zajednici, primjenjujući ih na konkretne aspekte korisnikova života u instituciji.

Uloga socijalnog pedagoga u instituciji za smještaj starijih osoba je značajna da oni osjete da je neko tu za njih, neko s kim mogu da podjele svoje veselje i tugu, pružiti im toplu riječ i osmijeh. Usamljenost se često spominje kao jedan od najvažnijih problema starenja (Wenger i sur., 1996., prema Vuletić i Stapić, 2013). U novije vrijeme usamljenost starijih osoba predstavlja brigu mnogih zemalja (Musich i sur., 2015), odnosno postaje važno javnozdravstveno pitanje (Aartsen i Jylha, 2011).

Socijalni pedagozi u svakodnevnoj komunikaciji s korisnicima nastoje riješiti tekuće probleme, sukobe korisnika i njihovih obitelji. Također, u zadovoljavanju potreba korisnika ponekad dođe i do razilaženja u mišljenju s ostalim stručnim osobljem što nerijetko onemogućava holistički pristup stručnih radnika u odnosu prema korisnicima (Štambuk, 2013).

Način na koji socijalni pedagog obavlja svoju profesionalnu ulogu u ustanovi prvenstveno ovisi o tome koji pristup u svom radu s korisnicima primjenjuje kompletno stručno osoblje socijalni ili medicinski (Mali, 2010). Ukoliko se u domu primjenjuje socijalni pristup temelji na individualnom radu s korisnicima, njihovom rodbinom i osobljem doma, zagovaranju, osnaživanju i timskom radu. Naime u medicinski usmjerenim domovima prevladava birokracija čime se doprinosi bezličnosti, udaljenosti i socijalnoj isključenosti korisnika (Mali, 2010).

Korisni principi koje treba poštovati predstavljaju konceptualizaciju socijalnog pristupa sa starijima ljudima (Burack-Weiss i Brennan, prema Gorčinec, 2019), koji su za potrebe ovog rada ukratko parafrazirani da odgovaraju opisanim kontekstima:

1. Traženje snaga: pruža se pomoć i podrška starijim ljudima da crpe snagu iz svog bogatog životnog iskustva kako bi prevazišli svoje sadašnje probleme,

2. Promovisanje maksimalnog funkcionisanja: pomagači se fokusiraju ne samo na pojedinačne gubitke sa kojima se stariji ljudi često suočavaju, već uzimaju u obzir i cjelokupni životni kontekst u kojem se ti gubici pojavljuju,
3. Promovisanje podržavajućeg okruženja: pojedinci imaju pravo da žive neovisno u tom okruženju i da način na koji to čine ne ugrožava njihove živote i živote drugih,
4. Prelazak sa funkcionalno neprikladnog životnog okruženja u pogodnije, te postepenog pristupa i maksimalnog poštovanja individualnih želja, potreba i zahtjeva,
5. Promovisanje etičke prakse: etika nas ne podsjeća zanemariti dva osnovna etička principa tokom rada, kod starijih – poštovanje i očuvanje njihovog dostojanstva,
6. Poštivanje kulturnih razlika: etnička pripadnost ne utiče na izbor pomoći i odnos prema životu u ustanovi, kao i prihvatanje bolesti i odnosi unutar porodice, a istovremeno vrijeme utiče na odnos između osobe i socijalnog pedagoga,
7. Rad u sistemskoj perspektivi: socijalni pedagozi komuniciraju sa pojedincima i njihovim okruženjem. Stariji ljudi često ovise o pomoći koju dobijaju od svog društvenog okruženja, bilo na neformalnom nivou (pomoć njihovih porodica, rođaka, komšija, prijatelja i poznanika) ili na formalnom nivou (pomoć profesionalaca iz raznih organizacija i institucija),
8. Postavljanje odgovarajućih ciljeva: postići odgovarajuće ciljeve, koji socijalni pedagozi i korisnici moraju zajedno postaviti. Oni bi trebali biti zasnovani na stvarnoj situaciji i okolnostima pojedinca i trebali bi istovremeno motivirati korisnika da poduzme optimalnu aktivnost za postizanje postavljenih ciljeva (Mali, 2009).

Prema definiciji (Mrzljak, 2020) institucionalna zaštita odnosi se na uslugu smještaja koja se starijim osobama pruža u domovima za stara lica ili drugim pravnim osobama, a može obuhvatiti: usluge prihvata, stanovanja, prehrane, nabave odjeće i obučne, održavanja lične higijene, brige o zdravlju i njezi, očuvanja, radnih aktivnosti, psihosocijalne rehabilitacije te organizovanja slobodnog vremena.

Jednako kao i u drugim zemljama i u Bosni i Hercegovini institucije za smještaj starijih osoba svojim korisnicima obezbeđuju stanovanje, ishranu, njegu, odijevanje zdravstvenu zaštitu, kulturno – zabavne, rekreativne, okupacione i druge aktivnosti, usluge zavisno od potreba, sposobnosti i interesovanja ("Službeni glasnik RS", br. 37/2012 I 90/2016), te je zakonski uređeno da i institucije za smještaj starijih osoba:

- obavljaju poslove pružanja pomoći i njege u kući i dnevnog zbrinjavanja za starija lica na osnovu ugovora koji zaključuje sa pravnim i fizičkim licem,
- obavljaju poslove savjetovališta i pripreme korisnika i građana za proces starenja,

- mogu imati socijalno-gerijatrijsko odjeljenje gdje se pružaju usluge starijim licima koja zbog svog psihofizičkog i zdravstvenog stanja imaju potrebu za intenzivnom brigom i njegom,
- mogu formirati prihvatilište za starija lica koja su u stanju akutne socijalne potrebe za privremenim zbrinjavanjem.

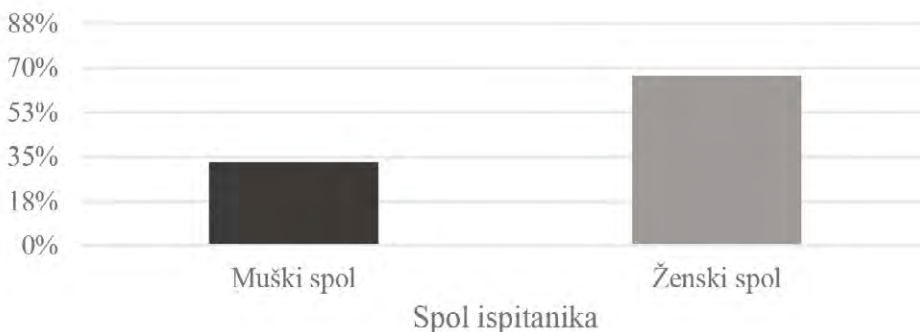
U većini europskih zemalja dugotrajna skrb razvila se iz programa socijalne pomoći, a ne sistema zdravstvene zaštite (Nagode i Lebar, 2019) te je tokom posljednja dva desetljeća postala temeljno pitanje za kreatore socijalnih politika (Jedvaj i sur., 2014). Domovi za starije i nemoćne osobe predstavljaju oblik dugotrajne skrbi (Henderson i Vesperi, 1995).

Cilj rada je ispitati ulogu socijalnog pedagoga u odnosu na druge uposlenike u institucijama za smještaj starijih osoba, te ispitati značaj socijalnog pedagoga za funkcionisanje i pomoć u prilagodbi korisnika prilikom ulaska u instituciju za smještaj starijih osoba.

METODE RADA

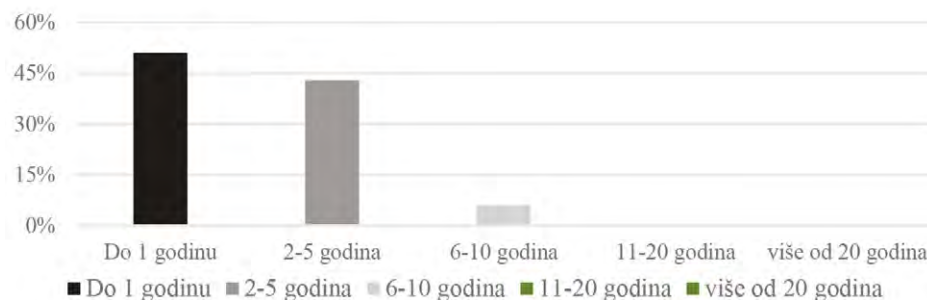
Uzorak ispitanika

U istraživanju je učestvovalo 100 ispitanika od kojih su 33% muškog spola i 67% ženskog spola (Grafikon 1).

Grafikon 1. Uzorak ispitanika u odnosu na spol

Kada je riječ o godinama provedenim u instituciji svi ispitanici borave u ustanovi u rasponu od 1 do 10 godina, a procentualno se to i grafički može prikazati na sljedeći način (Grafikon 2).

Prilikom ispitivanja jedno od uvodnih pitanja bilo je koji je razlog smještaja u dom, 4% ispitanika odgovorilo je da je razlog svojevoljna odluka – vlastiti izbor, 52% odgovorilo je da je razlog smještaja želja obitelji – srodnika, 44% da je razlog taj što nema ko da brine o njima i niko od ispitanika nije odgovorio da je razlog nešto drugo, tj. ponuđena opcija “ostalo”.

Mjerni instrumenti

Svim ispitanicima su detaljno objašnjeni svi postupci u vezi istraživanja. Podaci su prikupljeni anketiranjem korisnika, anonimno i dobrovoljno. Za potrebe istraživanja korištene su:

- Multidimenzionalna skala percipirane socijalne podrške – MSPSS,
- HCAHPS Survey (Hospital Consumer Assessment of Healthcare Providers and Systems) američke agencije za Kvalitetu istraživanja u zdravlju.

Način provođenja istraživanja

Ispitivanje korisnika u domovima za stara lica provedeno je putem anketnog upitnika, a prije samog popunjavanja upitnika, korisnici su upoznati sa svrhom ispitivanja i osnovnim obilježjima na koje se istraživanje odnosi: uloga socijalnog pedagoga, način i obim podrške koju imaju od porodice i prijatelja. U istraživanju je učestvovalo 100 ispitanika. Metodom slučajnog izbora učestvovalo je 50 korisnika „Doma za starija lica“ Kiseljak, i 50 korisnika doma „Sveti Nikola“ Bijeljina.

Metode obrade podataka

Statistička obrada podataka u ovom istraživanju rađena je pomoću SPSS-21 (Statistical Package for the Social Sciences) programa. Prilikom obrade podataka urađena je deskriptivna statistika i parametrijski t- test.

REZULTATI I DISKUSIJA

U Tabeli 1. prikazan je odnos zaposlenih kroz mjere centralne tendencije i mjere disperzije u odnosu na kompetencije i znanja i profesiju zaposlenih lica u staračkom domu iz koje je vidljivo da aritmetička sredina za socijalne pedagoge iznosi $38,88 \pm 1,24$ dok aritmetička sredina za ostale zaposlenike iznosi $17,75 \pm 1,06$.

Rezultati t-testa (**t=1,966; df=98; p=0,099**) pokazuju da postoji statistički značajna razlika u odnosu na nivo kompetencija i znanja između socijalnih pedagoga i svih drugih zaposlenih lica (Tabela 1).

Tabela 1. Mjere centralne tendencije i mjere disperzije u odnosu na kompetencije i znanja i profesiju zaposlenih

Profesija zaposlenih		N	AS	SD	SG	t	P
KiZ	SP	89	38,88	1,24	1,07	1,966	0,099
	Ostali	11	17,75	1,06	1,12		

Legenda: KiZ – kompetencije i znanja; SP – socijalni pedagozi; Ostali – ostali zaposleni u instituciji

S obzirom na strukturu rada doma pored socijalnog pedagoga zaposleni su još i medicinsko osoblje, njegovatelji, spremačice, kuharice i administrativno osoblje. Iz navedenog se može zaključiti da je socijalni pedagog važna karika podrške starijim osobama, i da posjeduje kompetencije i znanja za rad sa starijim osobama s obzirom na njihovu strukturu ličnosti. Socijalni pedagog je u stalnom kontaktu sa korisnicima, vodeći računa o njihovim potrebama, razgovarajući o njihovim problemima, ostavljajući utisak da osobe koje su tu smještene nisu same da je neko tu za njih, da se ne osjećaju usamljeno.

Važno je napomenuti da je 89% ispitanika na pitanje da li im je potrebna tuđa pomoć i da li su istu zahtijevali prilikom prilagodbe na boravak u domu odgovorilo sa "Da" dok je 11% odgovorilo sa "Ne" te se dalje nisu uzeli u razmatranje u svrhu dobijanja odgovora koji profil stručnjaka je najviše doprinio njihovoj boljoj prilagodbi.

U Tabeli 2. prikazane su mjere centralne tendencije i mjere disperzije u odnosu na prilagodbu korisnika i stručnu podršku zaposlenih lica koju pružaju korisnicima razgovarajući sa njima o životu, privatnim potrebama i time im olakšavaju prilagodbu života u institucionalnom smještaju. Iz Tabele 2. vidljiva je aritmetička sredina za profesiju socijalnih pedagoga koja iznosi $1,17 \pm 1,98$ dok aritmetička sredina prilagodbe korisnika za ostale zaposlenike iznosi $1,80 \pm 1,42$.

Rezultati t-testa (**t=4,778; df=87; p=0,000**) pokazuju da postoji statistički značajna razlika u odnosu na prilagodbu korisnika i profesionalne kompetencije socijalnih pedagoga koji igraju značajnu i presudnu ulogu u olakšavanju prilagodbe korisnicima doma (Tabela 2).

Tabela 2. Mjere centralne tendencije i mjere disperzije u odnosu na prilagodbu korisnika i stručnu podršku zaposlenih lica

Profesija zaposlenih		N	AS	SD	SG	t	P
Prilagodba korisnika	SP	79	1,17	1,98	1,04	4,778	0,000
	Ostali	10	1,80	1,42	1,13		

Legenda: SP – socijalni pedagozi; Ostali – ostali zaposleni u instituciji

S obzirom na dobijene rezultate u odnosu na prilagodbu korisnika i stručnu podršku zaposlenih lica, iz navedenog je vidljivo da im je potrebna stručna podrška zaposlenih lica. Medicinske sestre i medicinski tehničari dio su multidisciplinarnog tima koji redovno brine za osobe starije životne dobi bilo u institucijama za privremeni ili trajni boravak. Kao takve, medicinske sestre pored socijalnog pedagoga provode najviše vremena sa starijom osobom, u pogledu održavanja higijene (presvlačenje, umivanje, kupanje). Porodični doktor i fizioterapeut dolaze po potrebi u ustanovu zavisno od stanja korisnika. Samim tim socijalni pedagog je u stalnom kontaktu s korisnikom, od ulaska pa do njihovog boravka u ustanovi. Dolazak u ustanovu stresan je događaj za korisnika, pogotovo za korisnike koji nisu svojevrijem došli u dom, zbog toga se ostavlja period prilagođavanja, da se korisnik upozna sa osobljem, kućnim redom i pravilima ustanove. Iz dosadašnjeg iskustva potrebno je vrijeme da se naviknu na smještaj, ishranu, život s drugim korisnicima i ophođenjem osoblja. Zbog toga im je potrebna stručna pomoć zaposlenih lica, najprije socijalnog pedagoga. A ostali zaposleni svjesni su situacije da zbog obima svoga posla nisu u mogućnosti posvetiti im više pažnje, koliko korisnici očekuju od svih zaposlenih. Jer oni misle da su ljuti na njih, čim im se ne posvećuje pažnja.

Analizom dobijenih rezultata možemo se zaključiti da socijalni pedagog posjeduje veće kompetencije i znanja u odnosu na druge uposlenike u domu, u značaju i podršci starijim osobama koji borave u domu. Isto tako može se zaključiti da socijalni pedagog u BiH prema podacima nije zaposlen u svim domovima za starija lica.

Institucionalna briga se u različitim državama razlikuje po dostupnim kapacitetima, po organizaciji brige te po načinima finansiranja zaštite i brige starijih lica. Većina sistema se temelji na djelimičnom finansiranju države u obliku različitih oblika finansijske pomoći te doplaćivanju od strane korisnika ili njegove porodice. U razvijenijim zemljama kao što su Austrija, Švedska i Njemačka postoji veći broj osoba koje koriste

institucionalnu brigu i zaštitu zbog raspada tradicionalnih porodica u kojima žene ne rade, te se brinu o starijim članovima porodice. U mediteranskim zemljama poput Grčke još uvijek postoji tradicionalnost u brizi za osobe starije životne dobi, budući da samo 0,6% osoba starije dobi živi u institucijama (Goričanec, 2019).

Starije osobe relativno brzo prihvataju domski smještaj, to pokazuju istraživanja provedena u Zagrebu u posljednjih 15-ak godina. Na uzorku od 200 ispitanika u jednom zagrebačkom domu umirovljenika na pitanje općenitog zadovoljstva boravkom u domu dobila sljedeće rezultate: 1,5% ispitanika odgovorilo je da je nezadovoljno, 5,5% nije moglo procijeniti, 94% ispitanika vrlo je zadovoljno ili zadovoljno boravkom u domu (Pavliček, 2020).

U Sloveniji je 15,9% ljudi starije od 65 godina, što znači da je preko 320.000 ljudi već steklo ovu starosnu dob, što je na istom nivou kao i kod ostalih članova državama Evropske unije. Broj ljudi starijih od 65 godina ubrzano raste uz istovremeni brzi pad broja ljudi mlađih od 15 godina. Oko 5% ljudi starijih od 65 godina živi u domovima, dok većina ostalih živi u njihovim vlastitim domovima. Tek od nedavno, neki novi oblici njege starije osobe koje zamjenjuju institucionalno zbrinjavanje razvijaju se, kao što su: dnevni centri i pomoć u kući za starije osobe.

Rezultati istraživanja pokazuju kako socijalni pedagozi nastoje da ostvare lični kontakt sa stanarima da uspostavi radni odnos koji predstavlja osnovu za praćenje korisnika od njihovog početnog kontakta sa ustanovom do faze zaključenja odnosa sa ustanovom (Mali, 2009). Socijalna pedagogija postaje poznata fraza u službama za brigu o djeci u Velikoj Britaniji, ali nije tako uobičajena u brizi za odrasle, možda zato što ljudi povezuju pedagogiju s obrazovanjem i podučavanjem. Socijalna pedagogija je pristup usmjeren na odnos koji podržava dobrobit, učenje i socijalnu inkluziju, a sve su te stvari važne za odrasle koliko i za djecu, a teorije i koncepti koji formiraju praksu socijalnog pedagoga mogu se koristiti u svakoj situaciji. Socijalni pedagozi razmatraju ono što se ne može vidjeti, a ipak treba razumjeti, kako bi mogli holistički raditi na izgradnji autentičnih i povjerljivih odnosa. Na naše lične percepcije, razumijevanje i stvarnost utječu naša iskustva i pogledi na svijet (Eichsteller, 2021). Principi i prakse socijalne pedagogije imaju odjek kod mnogih ljudi koji rade sa starijim osobama u zajednicama. Istraživači u ovoj objasti vjeruju da postoji dodatna perspektiva koju će biti važno istražiti u budućnosti: psihosocijalna. Bolje razumijevanje kako bi psihoedukativni i kognitivno-bihejvioralni pristupi mogli pomoći starijim ljudima da preispitaju i oslobode se misaonih obrazaca koji im otežavaju funkcionisanje bi bio važan i kongruentan dodatak socijalnopedagoškom radu (Hunter, 2020). Istraživanja su pokazala da je jedan od najvećih izvora zadovoljstva kod starijih osoba u domovima je osjećaj korisnosti. Drugim riječima, na njih pozitivno utiče kada su u mogućnosti s drugim osobama podijeliti resurse koje posjeduju (Porter, 2005., prema Žganec i sar., 2008). Zadatak socijalnog pedagoga jeste prepoznati resurse koje osoba posjeduje i pomoći mu da ih što bolje implementiraju u aktivnostima u domu.

ZAKLJUČAK

Socijalnopedagoška djelatnost obavlja se u svim društvenim područjima koji utiču na zdravlje i kvalitetu života korisnika socijalnopedagoških usluga i društva u cjelini, posebno u područjima socijalne zaštite, odgoja i obrazovanja, zdrastva, pravosuđa, unutarnjih poslova, civilnog društva, vjerskih organizacija i humanitarnih zajednica. Ovo istraživanje je pokazalo da socijalni pedagog posjeduje specifične kompetencije i znanja u odnosu na druge uposlenike kojim se značajno ističe u podršci starijim osobama smještenim u domu i koja se ogleda kroz: savjetodavni razgovor, kroz razne vidove aktivnosti (slobodno vrijeme), učestvovanje u radionicima (društvene igre). Socijalni pedagog ima značaj u načinu prilagodbe korisnika u dom. Socijalni pedagog je prva osoba koju novi korisnik susreće pri ulasku u dom, zbog toga uvijek mora biti raspoložen, nasmijan i slatkorječiv, da bi korisnik osjetio da je tu neko ko mu može pružiti utjehu i toplu riječ, razgovara s korisnikom o njihovom životu, individualnim potrebama, te objašnjava način rada doma, o druženjima, izletima, da steknu osjećaj da nisu sami, da su tu i drugi korisnici s kojima se mogu družiti i razgovarati jer se oni najbolje razumiju u tim godinama, i da kad god imaju potrebu mogu se obrati socijalnom pedagogu za pomoć. Isto tako misle da su došli u dom jer djeca i bliža rodbina neće da brinu o njima, da obično čim ih ostave u dom osjećaju da su se riješili brige, ali njima je potreban neko da imaju osjećaj da se ne osjećaju odbačeno od svoje porodice. Zato na prijemu treba obaviti razgovor sa porodicom korisnika i objasniti im koliko im znači i njihov poziv da mogu da ih čuju, da znaju da su dobro i zdravo. Bitno je u prvim mjesecima bar jednom im dolaziti u posjetu dok se ne naviknu na život u domu.

Dobijeni rezultati nam ukazuju da je uloga i značaj socijalnog pedagoga u domovi za starije značajnu, u pogledu znanja i kompetencija koje posjeduje, o načinu prilagodbe korisnika kao i obimu i kvalitetu podrške.

LITERATURA

1. Aartsen, M. i Jylha, M. (2011). Onset of loneliness in older adults: results of a 28 year prospective study. *European Journal Ageing*, 8(1), 31-38.
2. Eichsteller G. (2021). *Social Pedagogical Practice in Adult Care*. Thempra Social Pedagogy.
3. Goričanec, I. (2019). *Usporedba institucijske skrbi za starije osobe u zemljama Evrope*. University North/ Sveučilište Sjever.
4. Henderson, J. N. i Vesperi, M. D. (1995). *The culture of long term care: Nursing home ethnography*. Connecticut: Greenwood Publishing Group.
5. Hunter, R. (2020). Older people and creativity: What can a social pedagogical perspective add to this work? *International Journal of social pedagogy*, 9(1):8-20.

6. Jedvaj, S., Štambuk, A., Rusac, S. (2014). Demografsko starenje stanovništva i skrb za starije osobe u Hrvatskoj. *Socijalne teme: Časopis za pitanja socijalnog rada i srodnih znanosti*, 1(1), 135-154.
7. Kepeš, N. (2020). Mjesto i uloga socijalnog pedagoga u odgojno obrazovnim i ustanovama socijalne skrbi. *Univerzitet u Bihaću*.
8. Mali, J. (2009). An example of qualitative research in social work with older people: The history of social work in old peoples homes in Slovenia. *University of Ljubljana*. 3:657-664.
9. Mali, J. (2010). Social work in the development of institutional care for older people in Slovenia. *European Journal of Social Work*, 13(4), 545- 559.
10. Mrzljak, J. (2020). Uspješno starenje osoba starije životne dobi. *Sveučilište Sjever*.
11. Musich, S., Wang, S. S., Hawkins, K., Yeh, C. S. (2015). The impact of loneliness on Quality of life and Patient Satisfaction Among Older, Sicker Adults. *Gerontology and Geriatric Medicine*, 1-9
12. Nagode, M., Lebar, L. (2019). Trends and challenges in long-term care in Europe. *Revija za socijalnu politiku*, 26(2), 255-262.
13. Pavliček, D. (2020). Zadovoljstvo osoba treće životne dobi svakodnevnim aktivnostima u domovima umirovljenika. *Diplomski rad. Sveučilište u Zagrebu*.
14. Štambuk, A. (2013). *Socijalni rad u domu za starije i nemoćne osobe – izazovi i poteškoće*. Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb , Hrvatska. UDK: 364.046.6 – 053.9.
15. Štambuk, A. (1998). Prilagodba, stres i preseljenje u starosti. *Ljetopis Studijskog centra socijalnog rada*, 5, 105-115.
16. Tomek – Roksandić, S. (2012). *Osnove o starosti i starenje*. Centar za gerantologiju Zavoda za javno zdrastvo dr. A. Štampar. Referentni centar. Urbanac, K. (2001). *Etika i vrijednost u socijalnom radu*. *Ljetopis socijalnog rada*, 8(2), 153 – 164.
17. Urbanac, K. (2001). *Etika i vrijednost u socijalnom radu*. *Ljetopis socijalnog rada*, 8(2), 153 – 164.
18. Vuletić, G., Stapić, M. (2013). Kvaliteta života i doživljaj usamljenosti kod osoba starije životne dobi. *Klinička psihologija*, 6(1-2), 45-61.
19. *Zakon o socijalnoj zaštiti Republike Srpske*. Službeni glasnik RS br. 37/12, 90/16 i 94/19.
20. Žižak, A. (2010). *Teorijske osnove intervencija*. Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet. Sveučilište u Zagrebu.
21. Žganec, N., Rusac, S. i Laklija, M. (2008). Trendovi u skrbi za osobe starije životne dobi u Republici Hrvatskoj i u zemljama Europske unije. *Revija za socijalnu politiku*, 15(2), 171-188